

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประเภทการทำงาน ระดับการศึกษา และเขตจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวนทั้งสิ้น 617 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวนทั้งสิ้น 234 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตจังหวัดเป็นชั้นในการแบ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอนอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 124 คน ครูผู้สอนอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำนวน 75 คน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาจังหวัดตราด จำนวน 35 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น ประเภทการทำงาน ระดับการศึกษา เขตจังหวัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เป็นคำถามแบบวัดประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา 5 ระดับ (Best and Kahn, 1993 : 247)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

4.3 กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการทำงาน ระดับการศึกษา และเขตจังหวัดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

5.3 วิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน

5.4 วิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด เปรียบเทียบตามประสิทธิภาพการทำงาน และระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test)

5.5 วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เปรียบเทียบตามเขตจังหวัด โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเซฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมาก จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60 มีประสบการณ์การทำงานน้อย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 และมีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 อยู่เขตจังหวัดระยอง จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 อยู่เขตจังหวัดจันทบุรี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และอยู่เขตจังหวัดตราด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

2. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า

3. การเปรียบเทียบการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานระดับการศึกษา และเขตจังหวัด

3.1 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

3.2 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

3.3 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสถานศึกษาของตนตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น ประสิทธิภาพการทำงานและระดับการศึกษาของบุคลากร เขตที่ตั้งของสถานศึกษา รวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา ตามที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551 : 36) ได้กล่าวไว้ว่าธรรมาภิบาลถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทั้งในระดับประเทศและระดับองค์กร ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กร ไม่แสวงหากำไรต่าง ๆ แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนและผลักดันโดยองค์กรระหว่างประเทศจำนวนมากในช่วงเกือบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมาและได้รับการตอบรับอย่างดีในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย แนวคิดนี้ยังสามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารเมืองได้ด้วย ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเพียงการทำให้เกิดการจัดการปกครองที่ดีในระดับภายในหน่วยงานปกครองท้องถิ่นระดับองค์กรแต่ละแห่งเท่านั้น หากยังหมายถึง การบริหารจัดการเมืองในขอบเขตพื้นที่ของเมือง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลากหลาย กว้างขวาง เกินกว่าเพียงหน่วยงานราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่รวมถึงบทบาทของธุรกิจ ร้านค้า สถานศึกษา สถานประกอบการของเอกชน และองค์กรการกุศล มูลนิธิ สมาคมต่าง ๆ และสถาบันป๊อปปูล่า (2548 : 1) ได้กำหนดว่าธรรมาภิบาลเป็นเรื่องสำคัญมากสมควรได้รับการส่งเสริมจากทุกภาคส่วนของสังคม เพราะถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพแก่สังคมไทยในทุก ๆ ด้าน จึงส่งผลให้สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีรัตน์ ภิญญาภาพสกุล (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับพรหมเมศรี คำผาบ (2549 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น

สถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นครูผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม มากกว่าครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จึงทำให้ความเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันตามที่ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ (ออนไลน์ : 2557) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ประกอบด้วยภารกิจและการดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษาหลายด้านในด้านการบริหารชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนมีระดับการศึกษาต่างกันผู้บริหารอาจส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารชั้นเรียนต่างกัน ทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกัน และการบริหารสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษาใช้การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุม และการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจสถานศึกษาและการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันผู้บริหารอาจใช้การสั่งการ การควบคุมที่ต่างกัน ทำให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกัน (Good, 1973 : 14) สอดคล้องกับงานวิจัยของนางลัดฉิณี ยุทธสุทธิพงษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จำแนกตามวุฒิการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัดโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขตจังหวัดระยองเป็นจังหวัดขนาดใหญ่มีสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวนมากกว่าเขตจังหวัดจันทบุรีและเขตจังหวัดตราด ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเขตจังหวัดจันทบุรีและเขตจังหวัดตราด ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษาและครูผู้สอนน้อยสามารถบริหารงานโดยไม่จำเป็นต้องกระจายอำนาจสู่ครูผู้สอนมากนัก จึงทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 69) ได้ให้ความหมายของ

การบริหารสถานศึกษาว่าหมายถึง การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการโดย คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และจัดทำ หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป การจัดการศึกษายุคใหม่มีความจำเป็นที่ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้เกิดความรู้สึกรับอำนาจ และมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชน นำไปสู่การดำเนินงานด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา อีกทั้งแต่ละสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการกระจายอำนาจโดยตรงสู่สถานศึกษา เป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (วิทยากร เชียงกูล, 2551 : 19) จึงส่งผลให้สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด มาวงค์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัด โรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดจำแนกตามเขตจังหวัด พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุน ด้านหลักความรับผิดชอบต่อผู้มีอำนาจหน้าที่แก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดจากการบริหารงานอย่างจริงจัง มีความมุ่งมั่นในการบริหารงานให้สำเร็จลุล่วง มีการกำหนดปฎิทินปฎิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฎิบัติงานอย่างเป็นระบบ และยอมรับผลที่เกิดจากการบริหารงานทั้งผลดีและผลเสีย

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุน ด้านหลักนิติธรรม โดยมีระเบียบการบริหารงานในสถานศึกษาเอื้อต่อการควบคุม มีการปรับปรุงระเบียบในการบริหารงานให้เกิดความรัดกุม และระเบียบที่ใช้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจนในการปฏิบัติ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุน ด้านหลักความคุ้มค่า โดยควบคุมให้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีในสถานศึกษาอย่างประหยัด จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

2. การศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมในการบริหารงานในปัจจุบัน และมีการเปรียบเทียบกับการบริหารงานดังกล่าว